

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та національної безпеки

Кафедра економічної теорії, інтелектуальної
власності та публічного управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Табалюк Вадим Станіславович

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 332.021.8

(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Державна політика розвитку інноваційного потенціалу бізнесу в
територіальних громадах

(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

В. С. Табалюк

(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи

Войтенко Архип Борисович

(прізвище, ім'я, по батькові)

К.н.держ.упр., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Житомир – 2021

Анотація

Табалюк В. С. Державна політика розвитку інноваційного потенціалу бізнесу в територіальних громадах .

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» – Поліський національний університет. Міністерства освіти і науки України, Житомир 2021.

В роботі представлено теоретичні основи реалізації державної політики розвитку інноваційного потенціалу підприємств в територіальних громадах, відображено вплив інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств на сталий розвиток територій. В дослідженні окреслено методологічні основи публічного управління інноваційною та інвестиційною діяльністю бізнесу, відображено методику оцінки ефективності державної політики інноваційним потенціалом підприємств на територіальному рівні. Акцентовано увагу на напрямках і інструментах удосконалення державної політики розвитку інноваційного потенціалу бізнесу в громадах, представлено стратегічні напрями розвитку підприємницького сектору в умовах адміністративної реформи.

Ключові слова: держава, політика, інновації, інвестиції, потенціал, територіальна громада, розвиток, публічне управління.

SUMMARY

Tabalyuk V. State policy of development of innovative potential of business in territorial communities.

Work for the degree of «Master» in the specialty 281 «Public Administration» – Polissya National University. Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr 2021.

The paper presents the theoretical foundations of the state policy for the development of innovation potential of enterprises in territorial communities, reflects the impact of innovation and investment activities of enterprises on the sustainable development of territories. The study outlines the methodological foundations of public management of innovation and investment activities of business, reflects the method of assessing the effectiveness of public policy by the innovation potential of enterprises at the territorial level. Emphasis is placed on the directions and tools for improving the state policy of developing the innovative potential of business in communities, the strategic directions of development of the business sector in terms of administrative reform are presented.

Key words: state, policy, innovations, investments, potential, territorial community, development, public administration.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ.....	6
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БІЗНЕСУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....	15
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БІЗНЕСУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....	21
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	30
ДОДАТКИ.....	33

ВСТУП

Трансформація системи прийняття управлінських рішень в напрямку інноваційного розвитку суспільства, формування дієвого механізму управління інноваційно-інвестиційними проектами бізнесу, забезпечення результативності інвестицій, створення збалансованого інноваційно - інвестиційного портфеля підприємств це основні завдання державної інноваційної політики на сучасному етапі. Державний протекціонізм спрямований на стимулювання високотехнологічного виробництва та інноваційного розвитку це основний шлях підвищення конкурентоспроможності бізнесу, громади, країни. В умовах впровадження адміністративної реформи і поглиблення процесу децентралізації владних повноважень виникає унікальна можливість об'єднати зусилля держави, органів місцевого самоврядування та бізнесу щодо формування ефективної системи управління інноваційно-інвестиційною діяльністю суб'єктів господарювання.

Метою роботи є обґрунтування напрямів формування ефективної державної політики розвитку інноваційного потенціалу підприємств та розробити рекомендації по покращенню інноваційно-інвестиційного клімату територіальних громад.

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі вирішувались наступні завдання:

- проаналізувати теоретичні основи інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств;
- дослідити особливості державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств в територіальних громадах;
- висвітлити методику оцінки ефективності державної політики розвитку інноваційного потенціалу бізнесу в територіальних громадах;
- обґрунтувати напрями результативного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств;

- розробити інноваційно-інвестиційну стратегію розвитку бізнесу в територіальних громадах.

Об'єкт дослідження – процес державного управління інноваційним потенціалом підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні положення, методичні рекомендації формування ефективної державної політики розвитку інноваційного потенціалу бізнесу в територіальних громадах.

Інформаційною базою дослідження були законодавчі та правові акти України, наукова література, підручники та посібники, статистичні дані Головного управління статистики в Житомирській області, інформаційно-публіцистичні видання, дані Інтернет тощо.

В дослідженні було застосовано монографічний та балансовий методи дослідження при характеристиці інноваційного потенціалу бізнесу, інструменти аналізу і синтезу ресурсного забезпечення територіальних громад, економіко-статистичні методи, інструменти прогнозування напрямів державної політики розвитку інноваційного потенціалу підприємств, наукового абстрагування процесів публічного управління, структурно-функціональний аналіз механізмів та інструментів управління.

Практичне значення роботи пов'язане з можливостями застосування отриманих результатів у діяльності органів влади та бізнесу.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення роботи обговорювались на науково-практичних конференціях, за підсумками яких було здійснено три публікації.

Обсяг та структура роботи. Кваліфікаційна робота включає вступ, три розділи, висновки, список літератури та додатки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Інновації, це важливий чинник сталого економічного розвитку країни, шлях переходу від сировинної економіки до інтелектуальної, до нового технологічного укладу, спроможного створювати і застосовувати новітні технології в підприємницькій діяльності, забезпечувати конкурентоспроможність бізнесу. Це передбачає розробку та провадження інноваційно-інвестиційної політики держави в сфері підприємницької діяльності.

Разом з тим, суттєво зростає роль інвестиційних ресурсів у економічній діяльності підприємств при зростаючих темпах світового руху капіталів. Саме держава може сформувати найбільш перспективні та ефективні шляхи технологічного прориву бізнесу на світових ринках через реалізацію довгострокової, ціленаправленої інноваційно-інвестиційної політики. Інвестиції є необхідним інструментом та основним джерелом інноваційної діяльності підприємств.

Інноваційна змістовність та інвестиційна форма, що забезпечують динамічний розвиток підприємництва відображають ефективність державної інноваційно-інвестиційної політики. Організація результативного управління інноваційно-інвестиційним процесом підприємницької діяльності задача державних інститутів, наукових установ, промисловості, фінансових ринків, які в комплексі сприяють трансферу технологій, освоєнню нововведень, трансформації заощаджень в інвестиції найбільш ефективним способом.

Держава повинна формувати цілі та принципи інноваційно-інвестиційної політики, її галузеві пріоритети, визначати процедурні аспекти, ґрунтуватись на прозорому діалозі представників органів влади, наукової спільноти, промислового середовища тощо. Важливим інструментом публічного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств є

постійний моніторинг наукових розробок, технологій, напрямів та механізмів трансферу інновацій.

В умовах суспільних трансформацій зростає значення соціальної компоненти в інноваційному процесі. Як показує зарубіжний досвід модернізація, економічне відновлення та розвиток мають обґрунтування лише при соціальному спрямуванні, при покращенні умов праці, наявності можливостей для творчого розвитку, екологічної безпеки.

Прорив у сфері високих технологій можливий при впровадженні нової інноваційної парадигми держави, яка базуватиметься на забезпеченні сприятливого інноваційного та інвестиційного клімату у сфері підприємництва, на залученні вітчизняних та іноземних інвестицій у інноваційну сферу діяльності територіальних громад. Капіталовкладення в інновації будуть результативними лише за умови раціонального використання внутрішніх інвестиційних джерел територіальних громад.

Держава повинна визначити які інвестиції потрібні для розвитку інноваційного потенціалу бізнесу територіальних громад виходячи з їх стратегічних інтересів в різних сферах економічної діяльності. Основними напрямками підвищення інноваційно-інвестиційної активності бізнесу в територіальних громадах є розвиток інститутів державно-приватного партнерства. Формування інституцій та системи організації альянсу держави та бізнесу в інноваційній сфері реалізується формі інноваційних програм, концесії, лізингу, аутсорсингу та венчурного бізнесу.

Динамічний розвиток інвестування венчурного бізнесу сприятиме комерціалізації інновацій, допоможе здійснити інноваційний прорив в розвитку територій. Тому, нова інноваційна парадигма розвитку територіальних громад повинна стати основою ефективною політики регіонального розвитку, яка повинна бути інтегрована в єдину національну інноваційно-інвестиційну систему. Система інноваційного розвитку має бути унікальною для кожної територіальної громади, активізувати інноваційно-

інвестиційну діяльність та потенціал кожної галузі, здійснюватись на основі заходів по його збереженню та ефективному використанню.

Державне управління інноваційно-інвестиційним потенціалом це система заходів в правовій, управлінській, економічній, фінансовій, комерційній і організаційній сферах діяльності підприємств, які здійснює держава з метою активізації інноваційних відносин, процесів та залучення до інноваційної діяльності інвестиційних ресурсів, оптимізації їх структури, вибору методів та інструментів інноваційно-інвестиційної політики. За таких важелів може бути розроблена збалансована інноваційно-інвестиційна програма та забезпечені напрями її впровадження. Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає «інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [14].

Відповідно до українського законодавства під «інноваційною діяльністю підприємств мають на увазі дії спрямовані на застосування науково-технічних новацій з метою комерціалізації випуску та реалізації конкурентоздатної продукції, це інструмент інвестування, який застосовується для впровадження результатів НТП у виробничій та соціальній сферах» [14]. Ефективність державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств передбачає сприяння випуску і розповсюдженню новітніх товарів, послуг, забезпечення заходів по впровадженню прогресивних міжгалузевих структурних зрушень, розробку інноваційно-інвестиційних проектів і програм. Потужною повинна бути управлінська діяльність держави у фінансуванні наукових розробок для підприємництва, у впровадженні ресурсозберігаючих технологій, нововведень.

Державні регуляторні дії повинні виходити з того, що інвестиції основне джерело інновацій, враховують що розвивати інновації можна тільки

завдяки успішних державних капіталовкладень в бізнес, територію, країну. У державницькому підході інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою не тільки збільшення додаткової вартості, але і з метою сталого, збалансованого розвитку країни.

У відповідності до Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 р. №1560-ХІІ «інвестиції – це усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.»[16]

Фінансове регулювання державою інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств полягає в акумуляції, розподілі і перерозподілі фінансових ресурсів для інноваційних вкладень які викликають підвищення економічної та соціальної діяльності бізнесу та території. Економічні регулятори інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств з боку держави спрямовані на заохочення інвестицій в сферу модернізації основних фондів підприємств в напряму реконструкції та технічного переобладнання виробничих потужностей бізнесу. Метою інвестиційної діяльності підприємств, в сучасних умовах соціалізації економіки і ринків, є не тільки максимізація прибутку, але і отримання соціального ефекту, забезпечення розвитку і підвищення ефективності діяльності як підприємства, так і територій, суспільства в цілому. В умовах децентралізації механізмів прийняття управлінських рішень соціальна відповідальність бізнесу перед громадянським суспільством набирає особливої актуальності.

В умовах адміністративної реформи публічність інвестицій визначається комплексом практичних взаємопов'язаних дій громади, юридичних осіб і держави щодо ефективної реалізації інвестиційних процесів. Прозорість, відкритість і відповідальність це основні принципи інвестування діяльності громад та бізнесу. Таким чином, необхідне нарощування державної підтримки реалізації інноваційних проектів, які реалізуються органами публічної сфери через залучення бюджетних коштів

всіх рівнів, позик забезпечать результативність інноваційно-інвестиційної діяльності країни.

В інтелектуальному, постіндустріальному суспільстві відбувається принципова трансформація не тільки техніки, технологій, знань, але і в концепціях державного управління, в механізмі прийняття рішень щодо раціонального використання ресурсного потенціалу бізнесу, територій та країни. Державне управління інноваційно-інвестиційними процесами основа інноваційного розвитку суспільства і забезпечення потенціалу економічного зростання. Активізація сучасної інноваційно-інвестиційної політики держави яка має чітке бачення стратегічних цілей, пріоритетів і специфіки національної моделі суспільного розвитку це реальний шлях переходу до постіндустріального укладу. Сьогодні інноваційно-інвестиційна діяльність стає найвагомим фактором у виробничій, соціальній та ринковій сферах.

У сучасних ринкових умовах господарювання спостерігається комплекс проблемних ситуацій, що ставлять перешкоди і сповільнюють процес реалізації державної політики розвитку інноваційної діяльністю підприємств, а саме:

- переважно державна політика реалізується непослідовно та не враховуючи фактори ризиків змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі інноваційно-інвестиційної діяльності бізнесу, тому нововведення завершуються комерційними провалами бізнесу;

- існуючі принципи і методи нарахування податків не мотивують бізнес здійснювати інвестиції в сумнівні проекти з довгими термінами окупності, це не дозволяє впроваджувати інноваційно-інвестиційні програми. В результаті дії демотиваційних чинників український інноваційний бізнес не став привабливим для інвестування в територіальні громади;

- організаційна структура інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств не пристосована і не орієнтована на реалізацію задач розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності, тобто в бізнесі використовуються

консервативні управлінські системи організації, які не сприяють інноваційно-інвестиційній активності;

- не розроблена методика комплексної оцінки ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, яка дозволила б уряду приймати управлінські рішення на довгострокову перспективу;

- місцевими органами влади, які не мають фінансового ресурсу, не стимулюється збільшення обсягу реалізованої інноваційної продукції у загальному виробництві;

- спостерігається недосконалість інститутів і механізмів реєстрації інноваційних проектів;

- нема інструментів сприяння органами державної влади у підготовці відповідного кваліфікованого персоналу;

- недостатнє виділення урядом і органами місцевого самоврядування відповідних фінансових коштів на інновації;

- мало виділяється державою кредитних ресурсів на розвиток інноваційної діяльності підприємств;

- відсутність дієвих механізмів взаємодії між владою, наукою, освітою і бізнесом.

Державне сприяння створенню ефективного механізму прийняття рішень щодо впровадження нововведень та залучення інвестицій на підприємстві, допомога при проведенні оцінки інноваційних, інвестиційних проектів підприємства, підбір кадрового забезпечення, широке фінансування ноу-хау - це необхідні ознаки сучасного публічного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств.

Таким чином, основні цілі державної політики розвитку інноваційного потенціалу підприємств в територіальних громадах повинні базуватись на демократичних принципах організації інноваційної та інвестиційної діяльності бізнесу, координуватись з механізмами використання науково-технічних ресурсів підприємств. Уряд повинен забезпечити збалансованість та пропорційність застосування інноваційного потенціалу підприємств в

територіальних громадах, сприяти досягненню відповідного рівня інноваційної та інвестиційної активності та підвищення конкурентоздатності економіки країни в цілому.

Ефективне державне управління інноваційною та інвестиційною діяльністю підприємств повинне забезпечуватися реалізацією ряду принципів (рис. 1.1).

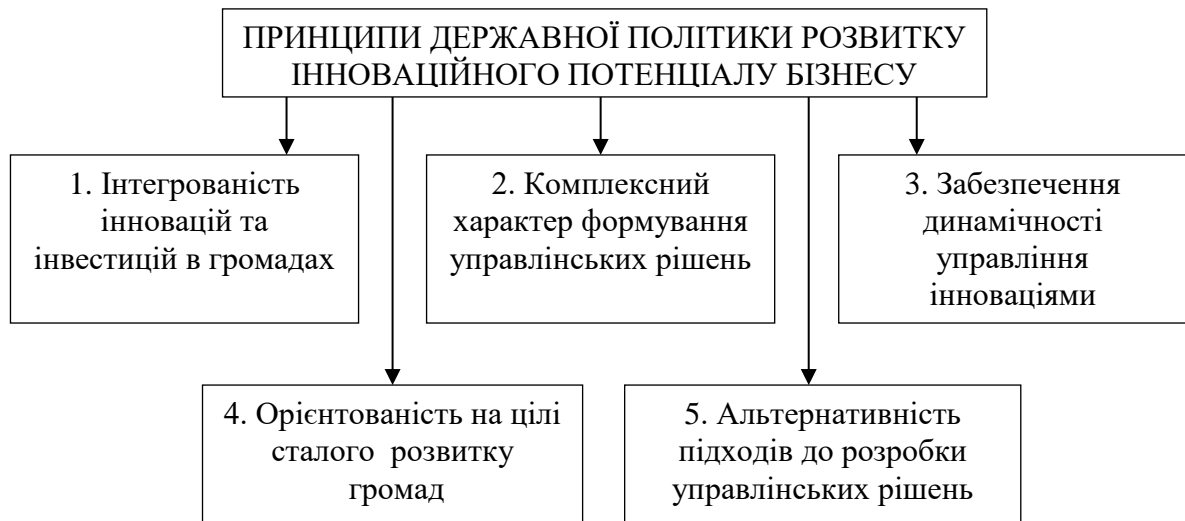

Рис. 1.1. Принципи державної політики розвитку інноваційного потенціалу підприємств

Ефективна система державного управління інноваційною та інвестиційною діяльністю, організована з урахуванням цих принципів, створює основу для сталого розвитку підприємств і громад, сприяє покращенню кінцевих результатів інноваційно-інвестиційної діяльності і зростанню ринкової вартості інноваційного продукту.

Процес державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю базується на певному механізмі. Механізм інноваційно-інвестиційного управління – це система основних інститутів, що регулюють процес розробки і реалізації інноваційно-інвестиційних рішень підприємств. Ефективний механізм державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства дозволяє у повному обсязі реалізувати не тільки його цілі і задачі, але сприяє розробці інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку громади в цілому, забезпечує оптимальне використання всіх ресурсів

територій, формує ефективну інформаційну систему, створює результативні системи стимулювання і реалізації управлінських рішень, сприяє здійсненню ефективного контролю за реалізацією управлінських рішень.

Державна політика розвитку інноваційного потенціалу підприємств на стадії пошуку інноваційної ідеї полягає в сприянні державних інституцій забезпеченню широкого доступу підприємств до об'єктивної та доступної за ціною зовнішньої інформації про новації. Саме якість прийнятого рішення про інвестиційно-інноваційні програми та проекти багато в чому залежить від об'єктивності, достовірності, точності, повноти та інших якостей інформації, використовуваної при прийнятті рішення. На стадії впровадження інновацій інформаційні запити в основному стосуються питань налагодження нового обладнання, відпрацювання технології виробництва, навчання персоналу. На цій стадії також важливо владним структурам поширювати інформацію про нову продукцію чи технології, що використовуються підприємством для виробництва продукції.

Також завданнями уряду в галузі розвитку інноваційного потенціалу бізнесу є сприяння на всіх рівнях отриманню кваліфікованих знань та досвіду персоналу, забезпечення підприємств якісною технічною та технологічною документацією, державна підтримка в набутті прав інтелектуальної власності, розробка механізмів спрощення процедури отримання сертифікатів відповідності стандартам якості тощо.

Державна політика забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств повинна базуватись на об'єктивній, доступній за ціною інформації та інших вищезазначених інструментах, що є основою ефективності управління і основою розробки результативних стратегій і тактик управління бізнесом і територіями, а також застосування сучасних методів аналізу інноваційно-інвестиційних процесів по виявленню резервів економічного росту.

Фінансова інформація – це дані які повинна надати держава про фінансові показники макро-, мезо-, мікрорівня та пріоритетні інноваційно-

інвестиційні проекти в країні і світі. З іншого боку, органи місцевого самоврядування повинні мати базу інформаційних даних про публічну фінансову звітність підприємств, де зазначається обсяг фінансування інвестицій в інновації на основі власних, запозичених та залучених коштів, мати можливість проаналізувати загальні обсяги витрат, ступінь прибутковості які дозволить забезпечити окупність інноваційних програм.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведене, можна констатувати, що органи влади та місцевого самоврядування повинні створювати геоінформаційні системи та портали джерел інформації, що включають постійну оновлюваність баз даних, передплату на економічні і фінансові видавництва, достатній доступ до глобальної мережі Інтернет. В систему геопорталів необхідно включити інформацію про стратегію розвитку підприємства, інформацію щодо формування портфеля замовлень, оцінку попередніх дій в сфері фінансової та економічної діяльності, взаємовідносин з ринковими суб'єктами, стану кон'юктури ринку тощо.

Державне сприяння систематичному інформаційному забезпеченню інноваційно-інвестиційних проектів бізнесу дає змогу об'єктивно оцінити усі альтернативи капіталовкладень, врахувати успішний досвід розвинутих країн в сфері інновацій та інвестицій, посилює технічні можливості по впровадженню проектів, визначає напрями економічної доцільності, конкурентоспроможності інноваційно-інвестиційних заходів, ступінь підприємницьких ризиків по залученню інновацій та інвестицій. Розробка державою інноваційно-інвестиційних проектів для бізнесу повинна носити об'єктивний, відкритий, прозорий характер, бути доступною по відношенню до ціни на науково-технічну та економічну інформацію.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БІЗНЕСУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Державна політика повинна перш за все акцентуватись на розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрних підприємств територіальних громад, саме ця галузь представляє левову частку українського експорту та вирішує проблеми продовольчої безпеки країни. Але досвід показує, що інноваційні впровадження саме в цій галузі дуже повільні.

Так, статистичний аналіз показує, що найбільший обсяг інвестицій зосереджено у великому та середньому бізнесі, які становили у валовій продукції галузі в 2019 р. 57,9 %, малий бізнес практично не залучений до процесу інвестування в інновації. В цілому, загальне виробництво продукції сільського господарства у 2019 р. досягло близько 8063,2 млн грн., питома вага рослинницької продукції склала 65,1 % (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка виробництва сільськогосподарської продукції у Житомирській області

Вид продукції	2015	2016	2017	2018	2019	2019 до 2015, %
Валова продукція сільського господарства, млн грн	7222,6	7945,3	8408,1	8837,4	8063,2	111,6
у т. ч. : продукція рослинництва	4540,4	5109,2	5536,9	6048,2	5252,3	115,7
продукція тваринництва	2682,2	2836,1	2871,2	2789,2	2810,9	104,8
Вироблено продукції, тис. тон						
Зернових культур	1507,2	1694,9	2108,6	1907,6	1459,6	96,8
Цукрових буряків	565,1	552,9	424,5	639,8	607,2	107,5
Соняшнику	60,6	92,0	104,1	169,1	141,5	у 2,3 р. б.
Картоплі	1334,2	1343,9	1331,0	1304,1	1176,8	88,2
Овочів	235,9	242,2	224,7	239,1	271,9	115,3
Плодів та ягід, тис. ц	36,6	41,7	44,3	44,2	50,7	138,5
М'яса (у забійній вазі), тис. тонн	48,9	50,3	54,1	51,0	53,4	109,2
у т. ч. яловичина і телятина	17,5	18,0	19,1	15,6	15,7	89,7
свинина	24,6	24,7	26,5	25,1	26,7	108,5
м'ясо птиці	4,2	4,5	5,3	7,2	8,1	192,9
Молока, тис. тонн	569,1	594,9	597,6	589,7	578,4	101,6
Яєць, млн шт.	489,0	519,4	561,5	600,6	589,7	120,6

Джерело: розраховано за даними [11].

Аграрний бізнес більшості регіонів Житомирської області залишається інвестиційно мало привабливими. Незначні обсяги іноземних інвестицій надійшли у реальний сектор економіки Чуднівського, Романівського, Ємільчинського, Андрушівського, Житомирського, Черняхівського районів та деяких інших. Разом з тим, потенційні можливості підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств є у багатьох районах Житомирської області. Зокрема, Андрушівському, Чуднівському, Попільнянському, Романівському районах та інших які мають сприятливі природно-кліматичні умови, родючі землі, високий рівень забезпечення трудовими ресурсами. Проте, через недостатнє забезпечення основними, оборотними та фінансовими ресурсами їх інвестиційна привабливість була низькою.

Зміцнення фінансового стану підприємств до 2018 р. викликало тенденцію покращення інвестиційного клімату у сільському господарстві Житомирської області. Обсяги капітальних інвестиції в сільське господарство порівняно з попереднім роками суттєво зросли. Проте, у 2019 р. високі технології використовувались тільки в діяльності 28 суб'єктів господарювання Житомирщини, що на 41,7 % менше, ніж у 2018 р. Відповідно відбулося зменшення і обсягу наукових та науково-технічних робіт, виконаних підприємств Житомирської області. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Наукова та науково-технічна діяльність підприємств Житомирської області

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2019 до 2015, %
Обсяг наукових та науково-технічних робіт, тис. грн	22843,3	27906,0	23708,9	23557,2	19449,9	85,1
у т. ч. фундаментальні дослідження	3881,7	5599,7	5254,2	5458,5	5701,4	146,9
прикладні дослідження	8656,8	8437,7	7920,4	8493,4	4775,8	55,2
науково-технічні розробки	6371,5	9101,8	6374,6	5186,0	5505,4	86,4
науково-технічні послуги	3933,3	4766,8	4159,7	4419,3	3467,3	88,2

Джерело: розраховано за даними [11].

Про недостатню ефективність державної політики в сфері інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств свідчить негативна динаміка, що відображає зменшення обсягів науково-технічних розробок у підприємстві. Питома вага науково-технічних розробок, що фінансувались державою, у загальній кількості робіт, поступово скорочувалася з 51 % у 2015 р. до 41 % у 2019 р. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Фінансування науково-технічних розробок підприємницької діяльності у Житомирській області

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2019 до 2015, %
Обсяги фінансового забезпечення науково-технічних розробок, тис. грн	21917,6	25607,3	23175,8	23242,9	19552,7	89,2
у т. ч. з державного бюджету	11294,4	13100,3	12137,8	10303,5	8022,7	71,0
власних коштів	8563,2	9698,4	8659,2	9231,9	9045,7	105,6
коштів замовників	1905,1	2659,8	2199,0	3226,5	1266,6	66,5
інших джерел	154,9	148,8	179,8	481,0	1217,7	у 7,9 р. б.

Джерело: розраховано за даними [11].

За даними статистики, у 2019 р. в економіці області впроваджено всього 20 нових технологічних процесів, що у 2 рази менше ніж у 2015 р., освоєність інноваційної продукції зменшився у 3 рази. (табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Показники інноваційної активності підприємств Житомирської області

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2019 до 2015, %
Впроваджено нових технологічних процесів, од	43	27	43	23	20	46,5
з них маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних	27	13	21	6	7	25,9
Освоєно виробництво інноваційної продукції, найменувань	44	28	24	28	13	29,5
з них нових видів техніки	11	10	3	12	2	18,2
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн	490,8	751,2	829,3	255,2	372,3	75,9
Частка реалізованої інноваційної продукції в загальних обсягах реалізації, %	3,6	5,1	5,5	1,4	1,8	-1,8 в. п.

Джерело: розраховано за даними [11].

Державне регулювання інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств впливає не тільки на покращення забезпечення підприємств аграрного сектору матеріально-технічними засобами, але забезпечує високі результати господарської діяльності територій, сприяє зростанню добробуту в громадах. Таким чином, розширення інструментів державного впливу на залучення і використання інвестицій для інноваційного розвитку аграрного бізнесу, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату ведення бізнесу вітчизняним та іноземним інвесторам у вирішенні проблем розвитку науково-технічного прогресу, прискорення темпів інвестування сільського господарства є основним завданням сучасної державної і локальної інноваційно-інвестиційної політики.

Результативність державного регулювання інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств аграрного сектору пов'язана з безпосередньою розробкою конкретних програм і проектів для окремих пріоритетних напрямів бізнесу. Такі дії уряду та органів місцевого самоврядування створюють умови інвестиційної привабливості для підприємств які орієнтовані на інновації і нововведення.

Одним з таких підприємств є ТОВ «Нова-Технологія» Житомирського району основними цілями якого є вирішення питань продовольчої безпеки держави, забезпечення населення України сільськогосподарською продукцією, продуктами її переробки, а також продуктами харчування і товарами народного споживання за рахунок застосування нових технологій, ефективного використання землі і залучення інноваційних інструментів організації виробництва та підвищення продуктивності праці.

На сучасному етапі у підприємства недостатньо власних ресурсів і фінансових можливостей для розширення капіталовкладень в розвиток матеріально-технічної бази, впровадження нових технологій, трансферу інновацій. Відсутність ринку землі і неефективність діяльності інших інституцій не дозволяють підприємству отримати дешеві кредити, державні замовлення, розвивати лізингові програми тощо.

Показники економічної ефективності відображають рівень і темпи розвитку ТОВ «Нова-Технологія» Житомирського району. Загальна ефективність господарської діяльності за досліджуваний період залишається не стабільною, так рівень рентабельності в 2018 р. становив – 32,3 %, що вище, ніж в 2017 р. на 3,9., проте у 2019 р. прибутковість різко знизилась і рентабельність становила лише 4,7 % (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Показники ефективності господарської діяльності в ТОВ «Нова-Технологія»

Показник	2017	2018	2019	2019 до 2017.	
				+,-	%
Отримано товарної продукції (чистого доходу), всього, тис. грн.	8129,0	10831,0	7427,0	-702,0	91,4
в т.ч. з розрахунку на:					
- 1 га сільськогосподарських угідь, грн.	327,7	469,1	326,7	-1,1	99,7
- 1 середньорічного працівника, тис. грн.	117,8	166,6	110,9	-6,9	94,1
Отримано прибутку (+), збитку (-), всього, тис. грн.	1844,0	2697,0	331,0	-1513	17,9
в т.ч. в розрахунках на 1 гектар угідь, грн.	743,50	1168,04	145,6	-597,9	19,5
- 1 середньорічного працівника, тис. грн.	26,7	41,5	4,9	-21,8	18,3
Середньомісячна оплата праці 1 працівника, грн.	823,67	1346,15	1320,90	+497,23	160,3
Норма прибутку, %	58,0	87,9	5,6	-52,4	x
Рівень рентабельності, %	29,3	33,2	4,7	-24,6	x

Джерело: розраховано за даними звітності ТОВ «Нова-Технологія».[4]

В 2019 році отриманий прибуток в розрахунках на 1 середньорічного працівника 4,9 тис. грн., а на 1 га сільськогосподарських угідь – 145,6 грн., що на 897,9 грн. менше, ніж у 2017 р. Щоб зберегти позитивну динаміку діяльності в ТОВ «Нова-Технологія» Житомирського району Житомирської області необхідно здійснювати такі основні заходи: підвищувати якість та конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції, особливо галузі тваринництва; впроваджувати комплексну механізацію і автоматизацію виробництва; широко використовувати інтенсивні та індустріальні технології виробництва в рослинництві і тваринництві; застосовувати прогресивні форми організації і оплати праці. Такі масштабні завдання переносять на другий план інноваційні програми підприємства, таким чином влада повинна

сприяти, через посилення регуляторів, покращенню інвестиційної привабливості підприємства і забезпечити інноваційний розвиток.

Основною метою інвестиційно-інноваційної політики держави на сучасному етапі є пошук найбільш ефективних шляхів реалізації інноваційних проектів підприємств, а також формування інноваційної та інвестиційної культури бізнесу. В реалізації цієї мети значне місце належить аналізу інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства, що дає наукове обґрунтування ефективного державному управлінню інноваційно-інвестиційним процесом, забезпечує його об'єктивність й ефективність. З його допомогою розробляється стратегія й тактика розвитку територіальних громад.

Таким чином, завдання уряду та органів місцевого самоврядування, в ринкових умовах, вирішити питання, в умовах обмеженості фінансових ресурсів, розвитку інноваційного потенціалу бізнесових структур в територіальних громадах. Державна політика повинна бути спрямована на забезпечення трансферу інновацій в розвиток людських, інтелектуальних, природних, матеріальних та фінансових ресурсів територіальних громад. Уряд повинен не допустити скорочення обсягів фінансування основних напрямів діяльності, які пов'язані з інноваціями в територіальних громадах. Важливим завданням публічних органів є розробка програм та проектів по збільшенню обсягу державних інвестицій, які підприємство може спрямувати на капітальні вкладення у основні та оборотні засоби, модернізацію технологій, інтелектуалізацію праці.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БІЗНЕСУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Важливими напрямками державної політики розвитку інноваційно-інвестиційного потенціалу, на прикладі ТОВ «Нова-Технологія», є покращення технології вирощування зернових. Необхідний комплекс робіт який потрібно здійснити для впровадження передових технологій у вирощуванні зерна та потреб у інвестиціях у основні і оборотні засоби, які необхідні для виходу на запланований рівень урожайності підприємством прораховано. Регуляторним органам необхідно визначити та спланувати джерела надходження інвестиційного ресурсу. Так, доведено, що потреба в інвестиціях на придбання насіння в 2020 році зросте на 24,2 тис. грн. Вийти на запланований урожай можна при умові внесення під посіви науково обґрунтованих доз мінеральних добрив. Ринкова вартість мінеральних добрив, що можуть забезпечити необхідний обсяг мінеральних речовин становить 97,3 тис. грн на 100 га посівів. Передбачається більше витратити і на паливо-мастильні матеріали, підготовку спеціалістів в сфері розробки інноваційно-інвестиційних проектів, збільшити обсяг фінансових ресурсів на пошук і обробку інформації тощо.

Разом з тим, очікується економія на витратах сторонніх організацій, які залучалися на період збору врожаю та деяких інших операцій, оскільки всю необхідну техніку планується отримати на умовах лізингу через державну компанію «Укראгролізинг». Значна сума інвестицій для на нових технологій може бути забезпечена власними ресурсами підприємства. Прогнозна величина чистого прибутку у 2020 р. очікується на рівні 189,9 тис. грн. Таким чином, підприємство у поєднанні з державними інвестиціями покращать показники виробничої діяльності та сприятимуть розширенню виробництва.

Під концепцією формування механізму державного управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств розуміється система положень, що визначає єдиний задум активізації інноваційно-інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств через:

- регулювання рівня технологічного забезпечення підприємства;
- стимулювання інвестиційної привабливості підприємств;
- впровадження систем якості та безпечності продукції відповідно до міжнародних стандартів.

Механізм управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, що реалізується урядом через функції та інструментарій (рис. 3.1).

Рис.3.1. Механізм державної політики розвитку інноваційного потенціалу підприємств

Важливим інструментом управління інноваційно-інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств є державне регулювання оподаткуванням інноваційно-інвестиційних операцій. Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств за допомогою ефективною, стимулюючої податкової політики, що використовується широко у всьому світі, є важливим завданням реформування механізму публічного управління. Ефективна система оподаткування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств може виступити стимулюючим фактором розвитку бізнесу.

В системі стратегічного планування державою інноваційно-інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств набувають значення чинники, що впливають на формування місії господарства, проводиться аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища господарства та визначаються стратегічні цілі. До чинників, що впливають позитивно відносять: широкий доступ до об'єктивної і достовірної інформації щодо нових технологій та стан конкуренції на ринку, напрями збуту продукції, можливості кооперування інноваційної діяльності з іншими підприємствами та науковими організаціями, стан попиту на інноваційну продукцію тощо.

Розробка державних інноваційно-інвестиційних програм та проектів підтримки інноваційного розвитку бізнесу в територіальних громадах повинна будуватись на основі реалізації наукових принципів стратегічного управління та включати чітко визначені етапи. Етапність передбачає наявність періодів протягом яких формується інноваційно-інвестиційна політика, визначаються фактори внутрішнього та зовнішнього середовища інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства, відбувається конкретизація стратегічних цілей, аналіз стратегічних альтернатив, здійснюється оцінка ефективності розробленої інноваційно-інвестиційної стратегії, формуються інноваційно-інвестиційні проекти та програми інноваційного розвитку підприємства та створюються публічні, прозорі, відкриті, соціально відповідальні організаційно-економічної системи забезпечення інноваційно-інвестиційного діяльності.

Міжнародна практика відображає широкий спектр механізмів державної підтримки інновацій, вона орієнтована на різні категорії суб'єктів інноваційної діяльності, включаючи освітні установи, дослідницькі інститути та лабораторії, великі національні корпорації, малий та середній бізнес. До основних механізмів, які використовуються належать:

- пряме та опосередковане (через урядові агенції) бюджетне фінансування дослідницьких організацій та університетів у формі кошторисного фінансування операційних витрат, а також виділення цільових грантів та розміщення державних замовлень на виконання ПР1;

- надання підприємствам, які здійснюють інноваційну діяльність, різних податкових пільг;

- інвестування бюджетних коштів у капітал венчурних фондів та інших спеціалізованих фінансових інститутів, що беруть участь у реалізації інноваційних проектів;

- виділення суб'єктам інноваційної діяльності пільгових державних позик та кредитних гарантій (страховок);

- здійснення цільових державних закупівель інноваційної продукції та послуг; - фінансування бізнес-інкубаторів, технопарків та інших об'єктів інфраструктури інноваційної діяльності.

Податкові механізми стимулювання досліджень і розробок стають дедалі популярнішими. Так, з середини 1990-х років. кількість країн, які активно використовують інструменти податкової політики для прискорення інноваційного процесу в економіці зросла вдвічі. Нині їх понад двадцять. Розширення практики застосування податкових методів підтримки інновацій пов'язано насамперед із їх загальнодоступним та недискримінаційним характером, що дозволяє скористатися ними всім суб'єктам інноваційної діяльності.

В умовах глобалізації інноваційно-орієнтована податкова політика держави стає важливим фактором залучення прямих іноземних інвестицій у

високотехнологічні галузі національного господарства. У світовій практиці використовуються такі основні форми податкової підтримки підприємств:

- податкові кредити, що становлять відстрочку зі сплати деяких видів податків на певний період, що може досягати кількох років;

- прискорена амортизація обладнання, обчислювальної техніки та інших основних засобів, що купуються для реалізації інноваційних проєктів;

- підвищуючі коефіцієнти (в середньому - 1,5) до поточних витрат на інновації, що дозволяють скоротити базу для нарахування корпоративного податку на прибуток;

- звільнення від податків, що дає можливість компаніям не сплачувати або сплачувати в меншому розмірі.

Крім того, у розвинених країнах малі та середні інноваційні компанії користуються спеціальним податковим режимом зі зниженими податковими ставками. Наприклад, у Франції такі підприємства звільнені від сплати більшості податків протягом перших трьох років з моменту набуття відповідного статусу, а в четвертий та п'ятий роки виплачують податки за ставками, що становлять 50 % базових.

Поряд з різними податковими механізмами стимулювання інноваційної активності компаній ряд країн активно використовує податкові інструменти, що заохочують вкладення громадян, у тому числі бізнес-ангелів (фізичні та юридичні особи, які здійснюють інвестиції власних ресурсів в інноваційну діяльність різних етапів кругообороту), у високотехнологічні проєкти. Так, у США особам, які інвестують у венчурні підприємства з капіталом менше 1 млн доларів, дозволяється враховувати втрати від таких вкладень при розрахунку прибуткового податку.

У Великій Британії індивідуальні інвестори можуть отримати часткове відшкодування податків. До них належать компанії, що відповідають наступним критеріям: термін існування – менше 8 років, кількість співробітників - не більше 250 осіб, річний виторг не перевищує 50 млн євро, прямі витрати на IP складають не менше 15% загальних поточних витрат

фірми, частка фізичних осіб та венчурних фондів у капіталі компанії перевищує 75 %.

Великобританія підвищує коефіцієнт для списання поточних витрат на інновації у зменшення бази оподаткування з податку на корпорації в розмірі 1,75 для малих і середніх підприємств і 1,3 — для великих компаній. Віднесення на витрати всіх витрат на придбання обладнання, що використовується, у тому ж році, коли вони були зроблені. Для компаній, які звертаються за податковим кредитом вперше, його величина становитиме в перший рік 50% витрат на IP з перших 100 млн євро, у другий — 40% [20].

Китай використовує підвищуючий коефіцієнт 1,5 для списання поточних витрат на IP у зменшення бази оподаткування з податку на прибуток. Одночасне списання на витрати витрат на придбання окремих видів обладнання, що використовується для здійснення IP, якщо його вартість становить менше ніж 300 тис. юанів. Прискорена амортизація обладнання, що купується для здійснення IP, якщо його вартість перевищує 300 тис. юанів. Податковий кредит або грошове відшкодування у разі негативного фінансового результату у розмірі 30% витрат на IP. Включення до складу витрат на IP витрат на придбання та захист інтелектуальних прав власності. Крім того, втрати від інвестицій в інноваційні компанії можуть братися до зменшення прибуткового податку та податку на доходи з капіталу.

В окремих країнах, зокрема Франції, Бельгії та Канаді, діють податкові схеми, що стимулюють вкладення громадян у венчурні фонди. В Ірландії пільги у вигляді часткового повернення податків, сплачених у попередні роки, надаються підприємцям, а також їхнім родичам та друзям, які організують інноваційні фірми. Малий та середній бізнес, що грає в більшості держав одну з ключових ролей у забезпеченні інноваційного процесу в економіці є за кордоном предметом особливої турботи з боку влади. У багатьох країнах (наприклад, Швейцарії, Канаді, Кореї, Іспанії) в даний сектор спрямовується понад 50 % усіх коштів, що виділяються урядом

на підтримку досліджень та розробок національних корпорацій (див. малюнок) [20].

Враховуючи ключове значення венчурних фондів у забезпеченні довгостроковим акціонерним капіталом малих та середніх інноваційних підприємств на ранніх стадіях розвитку, сприяння розвитку національної венчурної індустрії виступає одним із пріоритетних завдань інноваційної політики зарубіжних держав. Практично у всіх провідних країнах прийнято великі бюджетні програми, спрямовані на збільшення числа та зміцнення ресурсної бази венчурних фондів. Зокрема, у США вже багато років діє федеральна програма створення інвестиційних компаній малого бізнесу.

Підтримка венчурної галузі здійснюється у зарубіжних країнах головним чином за допомогою механізмів державно-приватного партнерства (ДПП), що передбачають спільну участь держави та бізнесу у створенні та фінансуванні венчурних фондів. Найбільшого поширення набула схема, коли він держава виступає співінвестором у капітал венчурних фондів, що у приватному управлінні, надаючи зазвичай до 50 % їх встановленого обсягу. Кошти до таких змішаних (гібридних) фондів можуть вкладатися безпосередньо з бюджету. багатьох країнах (Фінляндія, Швеція, Іспанія і Канада) на початкових етапах становлення національної венчурної промисловості широко застосовувалася практика створення державних венчурних фондів, керованих урядовими агентствами [20].

Таким чином, надання позик та кредитних гарантій є традиційним інструментом державної фінансової підтримки малих та середніх інноваційних компаній, що широко використовується в багатьох країнах світу. Кредитно-гарантійні операції можуть здійснюватись у рамках загальних національних програм стимулювання малого бізнесу. Проте останніми роками дедалі більше держав створюють спеціальні, орієнтовані саме венчурні фірми механізми. Подібні цільові програми діють у Франції, Іспанії, Фінляндії, Китаї та Бразилії. Сучасна державна політика розвитку інноваційного потенціалу бізнесу територіальних громад України повинна максимально ефективно застосовувати досвід розвинених країн в питаннях публічного управління інноваційними процесами.

ВИСНОВКИ

1. Державна політика розвитку інноваційного потенціалу бізнесу територіальних громад – це система послідовних, цілеспрямованих заходів які проводить держава та органи місцевого самоврядування, які пов'язані з вибором, обґрунтуванням, стимулюванням і реалізацією інноваційно - інвестиційних проектів та програм розвитку бізнесу територіальних громад, через державні капіталовкладення грошових, майнових та інтелектуальних ресурсів, управління та контроль за інноваційно-інвестиційною діяльністю з метою підвищенні інноваційного та ресурсного потенціалу підприємства та отримання суспільного соціально-екологічного ефекту для територій та громад. Науково обґрунтовані інновації та інвестиції є найважливішою частиною фінансування розширеного суспільного відтворення та забезпечують економічне зростання економіки та сталий розвиток країни і територій в довготривалій перспективі. Ефективна політика в сфері державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств сприятиме підвищенню темпів розвитку інноваційного підприємництва, прискоренню залучення інвестицій, забезпечить структурні зміни в економіці і територіях, викличе модернізацію та технологічне переоснащення виробничих процесів та управління, сприятиме запровадженню сучасних високопродуктивних і ресурсозберігаючих, безвідходних технологій, забезпечить сталий розвиток територій та підвищення рівня життя громад.

2. Регуляторні органи повинні здійснювати оцінку доцільності вкладання інвестицій в інновації за різноманітними показниками, які дозволяють оцінити результативність та окупність вкладання коштів. Зокрема визначення чистого приведенного доходу, індексу рентабельності, внутрішньої норми прибутковості, терміну окупності інвестицій, період окупності інвестицій тощо. Окрім перерахованих, часто для оцінки

ефективності проектів використовується визначення беззбиткового рівня виробництва.

3. Завдяки зміцненню фінансового стану підприємств до 2020 р. спостерігалась тенденція поліпшення інвестиційного клімату ведення підприємницької діяльності у господарствах Житомирської області. Протягом звітнього року наукову та науково-технічну діяльність здійснювало 28 підприємств Житомирщини, що на 41,7 % менше, ніж у 2018 р. Відповідно відбулося зменшення і обсягу наукових та науково-технічних робіт, виконаних підприємств Житомирської області у 2019 р. За даними офіційної статистики, у 2019 р. в економіці області впроваджено всього 20 нових технологічних процесів. За цей же період освоєних видів інноваційної продукції зменшився у 3 разів. У 2019 р. освоєно виробництво лише 13 видів інноваційної продукції.

4. Визначено, що головним завданням державного стимулювання інноваційної діяльності ТОВ «Нова-Технологія» яке є соціально спрямованим і інноваційно орієнтованим видом аграрного бізнесу Житомирського району Житомирської області в умовах зростаючої конкуренції є державне сприяння забезпеченню виробництва конкурентоспроможної продукції, що в свою чергу допоможе підприємству зберегти відповідну позицію на ринку, витримати тиск з боку конкурентів-виробників аналогічної продукції, сформувати довгострокові конкурентні переваги, підвищити прибутки та забезпечити фінансово-економічну стабільність розвитку територій.

5. Визначено, що основним завданням стратегічного етапу процесу державного управління інноваціями є обґрунтування доцільності вибору підприємством інвестиційної стратегії, уряд встановлює орієнтири, локальні цілі і стратегії, приймає рішення відповідно до цілей сталого розвитку. Щодо визначення конкретних цілей визначеної інноваційної стратегії і тактики підприємства, то дії держави повинні носити виключно рекомендаційний характер.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку : монографія / за ред. В.М. Гаєця. Інститут економіки та прогнозування НАН України. Київ: Фенікс, 2003.1008 с. URL: <http://ief.org.ua> .
2. Єрмакова О. А. Технологічні платформи як важливий інструмент формування інноваційного середовища в регіоні. *Економіка розвитку*. 2015. № 4. С. 5–13. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2019).
3. Єрмакова О. А. Інструменти державної інноваційної політики України в контексті впровадження європейського досвіду. *Механізм регулювання економіки*. 2016. № 1. С. 85-96. URL: <http://mer.fem.sumdu.edu.ua>.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 16.09.2019).
5. Куценко Т.М. Теоретичні основи формування стратегії інноваційного розвитку в контексті інтенсифікації інноваційних процесів. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 4. С. 308–317.
6. Лісовий М.І. Політика. *Філософський енциклопедичний словник*/ за ред.: В.І.Шинкарук та ін. Київ: Абрис, 2002. С.494. URL: <http://shron1.chtyvo.org.ua> (дата звернення: 06.09.2019).
7. Луцків О. М. Регіональна інноваційна політика: особливості формування та проблеми реалізації . *Регіональна економіка*. 2015. №2. С. 153-162. URL: <http://ird.gov.ua> (дата звернення: 06.09.2019).
8. Малицький Б.А. Стратегія інноваційного розвитку України: від розробки до реальної практики. *Наука та наукознавство*. 2011. № 2. С. 6-21. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2019).
9. Наукова та інноваційна діяльність України : Статистичний збірник. Київ. 2019.108 с. URL: <https://ukrstat.org/uk> (дата звернення: 20.09.2019).
10. Приходченко Т.А. Фактори та умови формування інноваційного середовища регіону. *Інтелект XXI*. 2017. № 4. С. 94-98. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2019).

11. Програма розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності Житомирської області до 2020 року. URL: <http://www.orada.if.ua>.
12. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
13. Про затвердження Методичних примірних рекомендацій щодо підготовки регіональних інноваційних програм : Наказ Держінформнауки від 05.02.2014 р. № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 16.09.2019).
14. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 16.09.2019).
15. Про концесію : Закон України від 03.10.2019 р. № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2019).
16. Про пріоритеті напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 05.12.2012 р. № 3715-17. URL: <https://zakon.rada.gov>.
17. Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки України : Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
18. Рогатіна Л.П. Стратегічне управління економічним розвитком, його особливості та роль у формуванні конкурентних переваг регіону. *Економіка і держава*. 2018. № 2. С. 92-96. URL: <http://www.economy.in.ua>.
19. Розум Г.М. Державно-приватне партнерство як ефективний інструмент реалізації інноваційної політики регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 20. С. 90-92. URL: <http://www.investplan.com>.
20. Сімсон О. Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері. *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 4. С. 222-230. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення 06.10.2019).
21. Соболев Т. В. Інноваційна культура як основа розвитку сучасного суспільства. *Філософія. Політологія*. 2014. № 4. С. 29-32. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення 15.10.2019).
22. Терьошкіна Н.С. Інноваційна політика як інструмент реалізації національної інноваційної стратегії. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014, №2. С. 151-161. URL: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua>.

23. Узунов В.В. Розвиток інноваційної інфраструктури регіонів України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 8. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua> (дата звернення: 20.09.2019).

24. Узунов В.В. Формування механізмів регіональної інноваційної політики. *Економіка та держава*. 2013. № 11. С.113-128. URL: <http://www.economy.in.ua> (дата звернення: 06.09.2019).

25. Федулова Л.І. Формування регіональних інноваційних систем у контексті принципів європейської інноваційної політики. *Академічний огляд*. 2014. № 1. С. 144-155. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>.

26. Фокин Н.И. Экономика: Вначале было слово. URL: <https://ecanet.ru/word> (дата звернення: 06.09.2019).

27. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Капіталізм, соціалізм, демократія. Москва: Ексмо, 2007. 864 с.